

Kiek ins nao bove

Jef Bartelet. VMG

Fabeltjes?

Er doen rond gevelstenen een aantal verhalen de ronde die zeer hardnekkig blijken te zijn. Door iemand ooit eens opgerispt en daarna door anderen ijverig maar ook klakkeloos gekopieerd en waarvan het maar de vraag is of ze ook op waarheid berusten.

Vandaag de mythe van de Lanscroon; een volgende keer de "gesjendeleerde" Sint Gilis.

www.maastrichtsegevelstenen.nl
vmg@maastrichtsegevelstenen.nl

Oud stadhuis

De gevelsteen van de Lanscroon is afkomstig van een zeer oud pand in de Grote Staat dat ongeveer op de plek heeft gestaan waar nu de steen is ingemetseld in de pui van V&D. De Lanscroon heeft een grote rol gespeeld in het bestuurlijke leven van de stad, want het was voor 1664 met het ernaast gelegen huis de Liebaert het 'huis van de stad', waar de raad bijeenkwam, van stadswege ontvangsten werden gehouden, centraal magazijn van brandweermateriaal, gevangenis en stadswijnkelder. In 1593 besloot men tot het bouwen van een nieuw stadhuis 'vermits de Lanscroone caducque is en staet in te vallen'. Zo'n vaart liep het blijkbaar niet, want pas rond 1660 werd de Lanscroon verkocht ten bate van het nieuwe stadhuis op de Markt en bleef daarna nog gewoon onder zijn oude naam vernoemd.

Op de steen zijn twee gekruiste lansen te zien met daarboven een prinsenkroon: gekroonde lansen dus. In weerwil van het bestaande onderschrift IN DE LANSCROON wordt in de meeste gevelsteenliteratuur hardnekkig gesproken over de Landskroon met een d, de kroon van het land dus. De steenhouwer zou ofwel een spellingonbenul zijn geweest of moet de huisnaam totaal verkeerd begrepen en uitgebeeld hebben.

Wat je al niet moet verzinnen om een bepaalde gedachtenkronkel recht overeind te houden. De huisnaam zou - volgens die uitleg - met echte lansen niets hebben uit te staan. De

prinsenkroon moest dan ook gezien worden als de personificatie van de soevereiniteit. De twee lansen die door de kroon gestoken zijn, zouden dan naar de tweehorigheid van Maastricht verwijzen, de stad van de Hertog van Brabant en de Bisschop van Luik. Het moesten zelfs eigenlijk twee scepters zijn. Voor dit mooie verhaal is echter geen enkel bewijs aan te voeren. In oude stukken is er steeds sprake van 'lanscroone' en 'liebaert' en moet dus aangenomen worden dat die twee huizen ter plekke oorspronkelijk huizen waren met gewone huisnamen (de Lanscroon had bijvoorbeeld ook de Komkommer kunnen heten), die in de 14e eeuw door de stad zijn aangekocht en gebombardeerd tot 'stadhuis'. Notabene: de steen zelf stamt uit ongeveer 1700 toen de Lanscroon geen stadhuis meer was en een verwijzing naar welke soevereiniteit dan ook voor de nieuwe particuliere eigenaar van geen enkel belang geweest moet zijn.

De gevelsteen van buurhuis de Liebaert - een gekroonde luipaard - is helaas verdwenen; die van de Lanscroon lag in 1912 in de kelder onder het Dinghuis (toen Oudheidkundig museum), dat vaak abusievelijk het oud-stadhuis wordt genoemd. Ook zo'n fabeltje. In feite verwijst de naam Dinghuis naar 'geding', een woord dat wij ook nog in onze rechtspraak kennen, en was dit gebouw tot 1664 het gerechtshuis van de beide hooggerechten én gevangenis.